

EL QUADERN
DE NICOLAAS KLEEN

JAUME BENAVENTE
EL QUADERN
DE
NICOLAAS KLEEN

El primer cas de la inspectora holandesa
Marja Batelaar

Columna

PRIMERA EDICIÓ: JULIOL DEL 2010
© JAUME BENAVENTE, 2010
© COLUMNA EDICIONS, S.A.
CARRER PEU DE LA CREU, 4 - 08001 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-1285-8
DIPÒSIT LEGAL: B. 24.661-2010
FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.
CARRER MALLORCA, 374 - 08013 BARCELONA
IMPRÈS A: LIMPERGRAF

www.columnaedicions.cat

Aquest llibre no podrà ser
reproduït, ni totalment ni parcialment,
sense el permís previ escrit de l'editor.
Tots els drets reservats.

PRIMERA PART
ELS MÚSICS

Marja Batelaar contemplava el seu carrer a través del finestral. Les façanes de les cases de tres pisos de maons pintats de fosc s'abocaven a l'aigua verdosa del canal, el petit i tranquil Bloemgracht. Damunt seu, el cel gris, gairebé metàl·lic, d'Amsterdam, amb una pluja fina i persistent. Aquell dissabte 11 de gener era un dia d'hivern com tants d'altres a la seva ciutat, freds i sovint plujosos, amb els ciclistes que continuaven anant amunt i avall pel carrer. En una ciutat d'un país meridional ben poca gent circularia en bicicleta amb aquell clima advers. Mentre hi pensava, encara vestida amb el pijama i el barnús, esmorzava sense presses unes torrades i un cafè amb llet, alternant la contemplació del carrer amb l'anar passant els fulls del *De Volkskrant*, el periòdic que com cada matí el repartidor li havia deixat a la bústia.

A fora, a l'altra banda del canal, hi havia el vaixell de la seva amiga Louise, una nord-americana una mica estrambòtica que vivia sobre l'aigua, acompanyada només per Jeff, el seu gat d'angora, dedicada sobretot a fer els seus gravats, encara que ocasionalment també pintava algun quadre a l'oli i revelava ella mateixa les fotografies en blanc i negre que feia en els seus passejos per la ciutat. Marja havia estat

més d'un cop a l'interior del vaixell, en el qual, a més a més d'una petita cabina per dormir i un mínim lavabo, hi havia una única i espaiosa estança on Louise menjava i cuinava i que també feia servir com a taller d'artista. La seva amiga hi tenia un munt de llibres, un parell de càmeres fotogràfiques i material per revelar, carpetes amb centenars de gravats, planxes de metall i de linòleum, les eines i el vell tòrcul que utilitzava per imprimir els seus gravats. A les parets hi havia els mapes de dos països exòtics, Madagascar i São Tomé i Príncipe —llocs on Louise no havia estat però dels quals parlava dient que algun dia hi aniria—, així com algunes fotografies de diferents etapes de la vida de la seva amiga, amb familiars i amics, o de quan havia viatjat per Europa, tal com feien molts joves nord-americans abans de recloure's de nou al seu país. En una de les fotografies Louise devia tenir vint-i-pocs anys i era al costat d'un home una mica més gran que ella, en un poble insignificant. Louise li havia explicat que allò era Dombatown, a la planura de Texas, on havia nascut feia més de cinquanta anys, i que l'home era Marcus, el seu difunt marit.

No feia gaire, al vaixell de la Louise, havien parlat de *Paisatge d'hivern amb patinadors sobre gel*, un quadre de Hendrick Avercamp que estava exposat al Rijksmuseum. A la tela, el pintor havia recreat una escena de vida quotidiana i alegre, plena de figures humanes movent-se amb patins sobre un canal glaçat, amb les barques atrapades pel gel o arrossegades per alguna mula. Després d'aquella conversa, Louise li havia deixat a la bústia una postal que reproduïa el quadre. Al darrere, tan sols havia escrit «L'hivern també pot ser lluminós, Louise». Recordant-ho, Marja s'adonava que la seva amiga era un personatge curiós, que no sentia cap vergonya d'expressar-se sincerament. ¿L'hivern pot ser lluminós? Potser sí, es deia Marja, o almenys era agradable creure que ho podia ser.

Més tard, potser compraria alguna cosa als Italians, el negoci de menjars preparats que un parell de nois de Gènova havien obert a tres cantonades d'on ella vivia, al cor del barri de Jordaan. Menjaria a casa i, si no millorava el dia, a la tarda continuaria llegint aquella novel·la de Mia Couto que la tenia atrapada, fins que es decidís a fer un tomb pel barri, si la pluja no anava a més. El Jordaan li agradava, una trentena de carrers tranquils i alhora bohemis a l'oest de la ciutat, entre els trams inicials del Prinsengracht i el Lijbaansgracht, amb un veïnat barreja de classe treballadora, artistes i personatges peculiars que hi havien anat a parar, com la Louise. Per al seu passeig, però, s'enduria la novel·la, imaginant-se que en algun moment es ficaria a De Tuin o algun altre cafè.

Aquell dissabte, a diferència d'altres, no agafaria el cotxe —un vell Volkswagen de color blau— per marxar a la caseta d'Uitdam a passar-hi el cap de setmana, sinó que esperaria a diumenge. S'hi trobava molt bé, en aquell minúscul poblet als afores d'Amsterdam, però li havia promès a la seva amiga Carol que al vespre aniria a sopar a casa seva. Carol i ella s'havien fet amigues de veure's al cafè De Tuin. A poc a poc havien anat coneixent-se i intimant. Carol era una mica més jove que ella, més extremada i vivia de feia només un any en un petit apartament al mateix barri, al carrer Anjeliers, amb el seu nòvio, Lionel. Tant Carol com Lionel sabien que Marja era policia però no ho deien a ningú, tal com ella els havia demanat, ja que no tenia gens de ganes que el veïnat conegués la seva professió. Les feines dels amics de Marja eren ben diferents de la seva: Carol pintava bàtiks que venia a botigues del Jordaan i també del centre, i Lionel, professor de música, feia algunes classes particulars de piano. Lionel parlava sovint d'anar a viure al nord del país, a les illes Frisones. Segons ell, Carol podria continuar pintant els seus bàtiks i venent-los als turistes i ell

buscaria nous alumnes que volguessin aprendre piano o, si no els trobava, potser aconseguiria feina com a pianista en algun club o hotel de la ciutat de Groningen, a poc menys d'una hora en cotxe de les illes. Lionel era així, es deia Marja, sempre estava anant-se'n, com si fugís, com si fos incapaç d'assentar-se en un lloc. I si acabaven traslladant-se al nord, a les illes Frisones, quant temps hi durarien?

Encara davant del finestral, Marja va admirar-se de la fidelitat dels seus amics per guardar el secret de la seva feina. El que Carol i Lionel no sabien era que ella, filla d'una família jueva benestant del Plantage, podia haver estat qualsevol altra cosa abans que policia. Després d'haver acabat els estudis d'Història de l'Art, el camí més fàcil hauria estat ensenyar aquella matèria o fins i tot, amb una mica de sort, escriure'n, però l'únic que havia fet era treballar en una galeria d'art de Prinsengracht durant dos anys. Per què havia deixat aquella feina i s'havia fet policia? Potser per la mort tràgica del seu germà gran, Willem? Ja havien passat vuit anys d'aquell succés i, tot així, el record encara l'assaltava de vegades. Willem, alt, esportista, sempre alegre, havia tingut la desgràcia d'ensopegar amb un desconegut en un carreró adjacent al carrer Rokin que li havia volgut robar la cartera. Willem s'hi devia haver resistit i això li havia costat la vida. El que més horroritzava Marja no era que allò hagués passat en una zona de la ciutat on sempre hi havia un munt de gent amunt i avall i que tanmateix ningú no hagués vist l'agressor. Potser havia passat en uns breus instants i justament llavors al carreró no hi havia ningú, es deia Marja, però per què l'assaltant havia clavat fins a cinc ganivetades a Willem? Cinc, per què aquell acarnissament?

La figura de Louise va emergir de l'interior del seu vaixell. D'alçada mitjana i de complexió forta, amb el cabell tenyit de caoba i protegida amb un impermeable blau que

queia de vell, era la imatge de l'autèntica artista solitària. Louise la va saludar amb la mà i Marja li va correspondre el gest des de darrere del finestral de la seva sala d'estar. A continuació, sense importar-li gens la pluja, Louise es va dedicar a netejar uns estris de gravat i uns pots de restes de pintura a la coberta. Marja l'observava quan de sobte el so del seu telèfon mòbil li va fer presentir que estaven a punt d'esguerrar-li el cap de setmana. En sentir la veu greu i seca de l'inspector Jan Laagsveld a l'altra banda, ja no li va quedar cap dubte.

—T'espero al 76 de Sint Antoniesbreestraat, a la pensió Diderot. Quant tardaràs?

Marja coneixia perfectament aquell carrer, una via comercial i populosa, un lloc horrible, ple de negocis caòtics, d'un gust pèssim, entre Nieuwmarkt i Jodenbreestraat, l'antic barri jueu del qual ja no quedava gairebé res, tret de la sinagoga portuguesa i un parell de restaurants de menjar *kosher*. Una mica més enllà de Sint Antoniesbreestraat, en canvi, hi havia el Plantage, el seu antic barri, del tot diferent, molt més ampli, lluminós i elegant. Amsterdam era com altres ciutats, on poden conuiu costat amb costat mons ben diferents. De fet, segons Marja, hi havia més d'una Amsterdam.

—Quaranta minuts, potser una mica més. Què tenim?

—Una trucada des de la pensió a la comissaria de Nieuwezijds Voorburgwal ha avisat que hi havia una noia morta a la banyera d'una de les habitacions. Podria ser un suïcidi o un accident, perquè sembla que s'hagi ofegat, però hi ha signes de violència, l'habitació està regirada i un dels hostes de la pensió assegura que ahir a la nit, des de l'habitació del costat, hores abans que descobrissin la noia morta, va sentir enrenou, una discussió. Des de la comissaria de Nieuwezijds Voorburgwal han passat el cas a la central, així que el Vell m'ha trucat des de casa seva per dir-me que ens féssim càrrec de la investigació. La policia científica i el

metge forense ja hi estan treballant i jo he arribat fa uns minuts.

—Qui hi ha anat del Ministeri Fiscal?

—No és clar que sigui un homicidi, així que no envien a ningú i l'aixecament del cadàver el farem nosaltres —va explicar Laagsveld—. Ja n'he parlat amb el Vell.

Marja va pensar en el comissari Jurgen Sieraal, o el Vell, com l'anomenaven col·loquialment els seus subordinats de la Unitat d'Homicidis de la Policia Regional d'Amsterdam-Amstelland, a la comissaria central d'Elandsgracht, a la cantonada amb Marnixstraat. Jurgen Sieraal li havia donat feina a Homicidis després que l'apartessin de la Unitat de Delictes contra el Patrimoni Artístic —on feia d'analista— per culpa del cas de l'antiquari Tadsen, un assumpte tèrbol en el qual s'havia enfrontat amb els seus superiors. Durant dos anys i mig, primer com a agent i després com a sergent, havia treballat en tasques de suport als inspectors, fins que ella mateixa havia passat a ser també inspectora, i des de feia pocs mesos treballava sota la supervisió de Jan Laagsveld, un inspector coordinador d'equip, veterà i esquerp, un antic socialista d'origen humil que havia començat patrullant d'uniforme i a peu els carrers més conflictius de la ciutat i que ara era tota una institució a la comissaria. Jan Laagsveld, als seus cinquanta-cinc anys, era un dels policies més experimentats d'Homicidis, i Jurgen Sieraal hi confiava com a coordinador d'equips d'investigació, encara que a Laagsveld li agradava treballar sol. En canvi ella, amb tan sols trenta-tres anys, universitària i filla d'un arquitecte i d'una fotògrafa, havia de suportar una certa condescendència per part dels altres policies. Una de les poques persones que semblava acceptar amb naturalitat la seva presència era Klara Müller, una inspectora que s'havia iniciat també, com Laagsveld, patrullant d'uniforme els carrers de la ciutat i que malgrat que ja era a prop dels cinquanta anys es mantenia forta i àgil gràcies al gimnàs,

amb molt d'instint per a la investigació criminal, segons el comissari i també Laagsveld, que de vegades la reclamava per al seu equip. Un altre que semblava acceptar Marja era el sergent Paul Hovestadt, un policia jove com ella. Paul Hovestadt tenia un aspecte una mica xocant, molt prim i amb el cabell curt, duia ulleres, de tant en tant li havia vist algun llibre i, pel que li havia explicat Klara Müller, vivia sol en un apartament d'Entrepotdok, darrere del zoo Artis. En alguna ocasió, a Marja li havia passat pel cap que potser li agradava, a Paul Hovestadt, per com ell li parlava i per alguna mirada furtiva que li havia descobert. Per la seva banda, encara que es negava a acceptar-ho, Marja se sentia en certa manera atreta per ell i quan estaven junts l'envaïa una tensió que la confonia.

Tret de Klara Müller i Paul Hovestadt i d'algun altre policia, la resta d'investigadors —inspectors, sergents i fins i tot els agents— preferien mantenir una certa distància amb Marja Batelaar, en alguna ocasió li havien dedicat algun gest hostil. Què feia a Homicidus una «intellectual», com l'anomenaven a vegades? El seu posat tampoc no l'ajudava gaire. Alta i prima, encara que atlètica, no transmetia cap sensació de fortalesa, sinó més aviat una certa timidesa, tant física com de caràcter. Quan el serrell de cabell color castany clar li queia sobre el front se l'apartava amb un gest una mica insegur, i quan parlava amb algú sovint no era capaç de mantenir la mirada de l'altre i desviava la seva. A més, era massa callada i la seva cara agradable, regular i allargada, en la qual destacaven els seus ulls verds, amb prou feines somreia quan sentia alguna broma i gairebé mai reia obertament, com si no es pogués deixar anar. No semblava la mena de policia capaç d'empaitar els assassins d'Amsterdam. Klara Müller li havia parlat en alguna ocasió, tractant d'animar-la, de fer que se sentís menys sola, i fins i tot li havia proposat anar al cinema o

que la visités a casa seva per presentar-li el seu marit i la seva filla.

—Qui és el forense? —va preguntar Marja.

—Jurgen Sieraal ha demanat que sigui Muysart qui se n'encarregui —va explicar Jan Laagsveld.

Marja havia tractat poc Muysart, però suficient per decidir que no li agradava. Era un home fred i cínic alhora, que potser era un bon forense però que semblava no tenir ni una mica de pietat cap als cossos de les víctimes. Muysart era de la generació de Laagsveld i entre tots dos hi havia, si no amistat, sí una bona relació. Fins i tot, algun dissabte a la tarda havien quedat per prendre unes cerveses. El comissari tenia molta confiança en Muysart i per això, si des de l'Institut Forense no li posaven impediments, li agradava treballar amb ell, tant en les diligències de quan trobaven un cadàver sospitosos d'haver mort de forma no natural com en l'autòpsia posterior.

Després de penjar el telèfon, Marja es va dutxar, va vestir-se ràpidament amb uns texans i un jersei negre de coll alt i abans de sortir al carrer va agafar l'anorac i l'arma reglamentària, la seva pistola Walther P5. Encara faltaven moltes hores però el sopar a casa de Carol perillava, va dir-se, perquè amb Jan Laagsveld mai no es podia estar segur de res. Encara havien treballat poc temps junts, però li semblava un home que no tenia horaris ni gaires consideracions cap als altres. Ella només volia que poguessin enllestir aviat aquella primera inspecció de l'escenari del succés i del cadàver i els posteriors interrogatoris habituals entre el veïnat. Ja al carrer, mentre agafava el cotxe després de rebutjar la possibilitat d'utilitzar la bicicleta, es va sentir avergonyida per pensar en el sopar quan un cadàver l'esperava, i es va preguntar si els policies als quals anys enrere se'ls havia encarregat la investigació de l'assassinat del seu germà Willem també havien tingut pressa.